

The *Pericope adulterae* (Jn 7:53-8:11) in Two Old Georgian Versions

With vocabulary compiled by Adam Carter McCollum*

Hill Museum & Manuscript Library

acmccollum101@gmail.com

This text is not in the Adishi Gospels, but survives in the Pre-Athonite (PA) and Athonite versions. The texts below are from TITUS (<http://titus.uni-frankfurt.de/indexe.htm>). On the placement of the Pericope in Georgian tradition after Jn 7:44 (not Jn 7:52), see the brief summary of previous work in Chris Keith's *The Pericope Adulterae, the Gospel of John, and the Literacy of Jesus* (Leiden, 2009), pp. 124-126. For background on the versions in which the pericope is found, and for analysis of each version in relation to the Greek text, see J. Neville Birdsall, "The Pericope Adulterae in Georgian," *Studia Patristica* 39 (2006): 185-92.

7:53 [Καὶ ἐπορεύθησαν ἕκαστος εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ,
PA 7:53 და კაცად-კაცადი წარვიდა სახედ თჳსა.
At 7:53 და წარვიდა კაცად-კაცადი სახიდ თჳსად.

8:1 Ἰησοῦς δὲ ἐπορεύθη εἰς τὸ ὄρος τῶν ἐλαιῶν.
PA 8:1 ხოლო იესუ აღვიდა მთასა ზეთისხილთასა.
At 8:1 ხოლო იესუ წარვიდა მთასა მას ზეთისხილთასა.

ზეთისხილი olive (ხილი fruit)

---

*I thank Fr. Andrew Boroda for some helpful comments on the analysis of these verses.

8:2 Ὁρθρου δὲ πάλιν παρεγένετο εἰς τὸ ἱερόν καὶ πᾶς ὁ λαὸς ἦρχετο πρὸς αὐτόν, καὶ καθίσαζ ἐδίδασκεν αὐτούς.

PA 8:2 და ხვალისაგან მოვიდა კუალად ტაძრად და ყოველი იგი ერი მოვიდოდეს მისა, და იგი ასწავებდა მათ.

At 8:2 და განთიად კუალად მოვიდა ტაძრად, და ყოველი ერი მოვიდოდა მისა მიმართ, და დაჯდა და ასწავებდა მათ.

ხვალისაგან on the next day; in the morning | ა-სწავებ-დ-ა impf
3s სწავება to teach
განთიად at dawn | და-ჯდ-ა aor 3sg დაჯდომა to sit down

8:3 Ἄγουσιν δὲ οἱ γραμματεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι γυναῖκα ἐπὶ μοιχείᾳ κατειλημμένην καὶ στήσαντες αὐτὴν ἐν μέσῳ

PA 8:3 მოიყვანეს მღდელო-მოძღუართა მათ და ფარისეველთა დედაკაცი და დაადგინეს შორის

At 8:3 ხოლო მწიგნობართა მათ და ფარისეველთა მოიყვანეს მისა დედაკაცი, რომელი ცხადად ერსა ზედა დაეპყრა მრუმებასა, და დაადგინეს იგი შორის

მო-ი-ყვან-ეს aor 3pl მოყვანება to bring | მღდელო-
მოძღუარი high priest¹ | და-ა-დგინ-ეს aor 3pl დადგინება
to set, put, stand, install (cf. დადგმა to stand, place)
მწიგნობარი scribe | ცხადად clearly, openly | და-ე-პყრ-ა aor
3sg დაპყრობა to catch, grab | მრუმებაჲ adultery

8:4 λέγουσιν αὐτῷ· διδάσκαλε, αὐτὴ ἢ γυνὴ κατείληπται ἐπ' αὐτοφώρῳ μοιχευο-
μένη·

PA 8:4 და ჰრქუეს მას: მოძღუარ, ესე დედაკაცი მრუმებასა დაეპყრა ხილულად.

At 8:4 და ჰრქუეს მას, რამეთუ გამოსცდიდეს: მოძღუარ, ესე დედაკაცი ცხადად მრუმებასა დაეპყრა.

მოძღუარი teacher | ხილული seen, visible
გამო-ს-ცდ-იდ-ეს impf 3pl ოჰ გამოცდა to test, try

¹Here, of course, for Jewish religious leaders. In Christian contexts, the word is also used for a catholicos or bishop.

8:5 ἐν δὲ τῷ νόμῳ ἡμῶν Μωϋσῆς ἐνετείλατο τὰς τοιαύτας λιθάζειν. σὺ οὖν τί λέγεις;
 PA 8:5 და შჯულსა შინა მოსესსა ესევეითარისათჳს ქვისა დაკრებასა მამცნებს ჩუენ. აწ შენ რაჲ სთქუ?
 At 8:5 და მოსე ამცნო შჯულსა შინა ჩუენსა ესევეითართა ქვისა დაკრებაჲ. შენ უკუე რასა იტყვ?

შჯული law | ესევეითარი such | ქვაჲ stone | დაკრებაჲ throw-
 ing (also gathering, collecting) | მ-ა-მცნ-ებ-ს pres 3sg OI მცნება
 to command | ს-თქუ aor 2sg თქუმა to say
 ა-მცნ-ო aor 3sg მცნება | ი-ტყვ (ი-ტყუ-ი) pres 2sg სიტყუა to
 speak

8:6 τοῦτο δὲ ἔλεγον πειράζοντες αὐτόν, ἵνα ἔχωσιν κατηγορεῖν αὐτοῦ. ὁ δὲ Ἰησοῦς
 κάτω κύψας τῷ δακτύλῳ κατέγραφεν εἰς τὴν γῆν.
 PA 8:6 ხოლო ესე თქუეს და გამოსცდიდეს მას, რაჲთა აქუნდეს
 მათ რაჲმე შესმენაჲ მისთჳს. ხოლო იესუ დამართ ხედვიდა და
 თითითა ქუეყანასა წერდა.
 At 8:6 ხოლო ესე თქუეს და გამოსცდიდეს მას, რაჲთა აქუნდეს
 შესმენაჲ მისა. ხოლო იესუ ქუეყანაჲ დადრკა და თითითა
 ქუეყანასა წერდა და არარას ეტყოდა.

აქუნდეს pres conj 3sg აქუს to have | შესმენაჲ accusing |
 დამართ down(wards) | ხედვ-იდ-ა impf 3sg ხედვა to look |
 წერ-დ-ა impf 3sg წერა to draw, write
 და-დრკ-ა aor 3sg დადრეკა to bend, bow | ე-ტყ-ოდ-ა impf 3sg
 (rel) სიტყუა

8:7 ὡς δὲ ἐπέμενον ἐρωτῶντες αὐτόν, ἀνέκυσεν καὶ εἶπεν αὐτοῖς· ὁ ἀναμάρτητος
 ὑμῶν πρῶτος ἐπ’ αὐτὴν βαλέτω λίθον.
 PA 8:7 და ვითარ მყოვარ დგეს და ხედვიდეს მას, მაშინ აღემართა
 ზე და ჰრქუა მათ: ვინ უცოდველი არს თქუენ შორის, პირველაჲ
 მან დაუტევენ ქვაჲ მაგას ზედა.
 At 8:7 და ვითარ მყოვარ დგეს და ჰკითხვიდეს მას, აღემართა ზე
 და ჰრქუა მათ: ვინ უცოდველ არს თქუენგანი, პირველაჲ მან
 დაუტევენ ქვაჲ მაგას ზედა.

მყოვარ long(-lasting) | დგ-ეს aor 3pl დგომა to stand, be | ხედვ-
იდ-ეს impf 3pl ხედვა | ალ-ე-მართ-ა aor 3sg აღმართება to
straighten up, unbend | ზე up(-wards) | უცოდვითი sinless | და-
უ-ტევ-ენ aor imv 3sg დატევება to throw (also leave, abandon,
spill)

ჰ-კითხვ-იდ-ეს impf 3pl კითხვა to ask

8:8 και πάλιν κατακύψας ἔγραψεν εἰς τὴν γῆν.

PA 8:8 და კუალად დადრკა ქუეყანასა.

At 8:8 და კუალად ქუედადრკა და წერდა ქუეყანასა.

ქუე-და-დრკ-ა aor 3sg ქუედადრეკა to bend down (ქუე down²
+ დადრეკა above)

8:9 οἱ δὲ ἀκούσαντες ἐξήρχοντο εἰς κατ' εἰς ἀρξάμενοι ἀπὸ τῶν πρεσβυτέρων και
κατελείφθη μόνος και ἡ γυνή ἐν μέσῳ οὐσα.

PA 8:9 ხოლო მათ ვითარცა ესმა, იწყეს მოხუცებულთა მათ და
მწიგნობართა და თითოდ გამოვიდოდეს, და დაშთა თავადი
მარტოდ, და დედაკაცი იგი დგა წინაშე იესუსა.

At 8:9 ხოლო მათ ვითარცა ესმა, მხილებულნი სჯნიდისისაგან,
გამოვიდოდეს თითოდ: იწყეს მოხუცებულთგან, ვიდრემდის
დაშთა თავადი მარტოდ, და დედაკაცი იგი დგა შორის.

ე-სმ-ა aor 3sg (indir.vb) სმენა to hear | ი-წყ-ეს aor 3pl წყება
to begin | მოხუცებული old, elder | თითოდ one, each | გამო-
ვიდ-ოდ-ეს impf 3pl გამოსლვა to go out, leave | და-შთ-ა aor
3sg დაშთომა to be left, remain | თავადი -self | მარტოდ alone
| დგ-ა aor 3sg დგომა to stand, be
მხილებული uncovered, exposed, reproved | სჯნიდისი con-
science (συνείδησις)

8:10 ἀνακύψας δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῇ· γύναι, ποῦ εἰσιν; οὐδεὶς σε κατέκρινεν;

PA 8:10 და მიხედა იესუ და ჰრქუა მას: დედაკაცო, სადა არიან
შემასმენელნი შენნი? არავინ განგიკითხავს შენ?

At 8:10 ხოლო იესუ აღემართა და არავინ იხილა, გარნა დედაკაცი

²Cf. ქუეყანა earth, ground.

იგი და ჰრქუა მას: სადა არიან შემასმენელნი შენნი? არავინ განგიკითხა შენ?

მი-ხედ-ა aor 3sg მიხედვა to look | შემასმენელი accusing, ac-
cuser | გან-გ-ი-კითხ-ავ-ს pres 3sg O2 განკითხვა to judge
ი-ხილ-ა aor 3sg ხილვა to see | გან-გ-ი-კითხ-ა aor 3sg O2
განკითხვა

8:11 ἢ δὲ εἶπεν· οὐδείς, κύριε. εἶπεν δὲ ὁ Ἰησοῦς· οὐδὲ ἐγὼ σε κατακρίνω· πορεύου,
[καὶ] ἀπὸ τοῦ νῦν μηκέτι ἀμάρτανε.]

PA 8:11 ხოლო მან ჰრქუა: არავინ, უფალო! და იესუ ჰრქუა მას: არცა მე განგიკითხავ, წარვედ და ამიერიტგან ნულარა სცოდავ შენ.

At 8:11 ხოლო მან ჰრქუა: არავინ, უფალო! — ხოლო იესუ ჰრქუა მას: არცა მე განგიკითხავ შენ; წარვედ და ამიერიტგან ნულარა სცოდავ.

განგიკითხავ განკითხვა | წარ-ვედ aor imv 2sg წარსლვა to
go away | ამიერიტგან from now on | ნულარა (+ pres, for prohi-
bition) don't...anymore | ს-ცოდ-ავ pres 2sg ცოდვა to sin